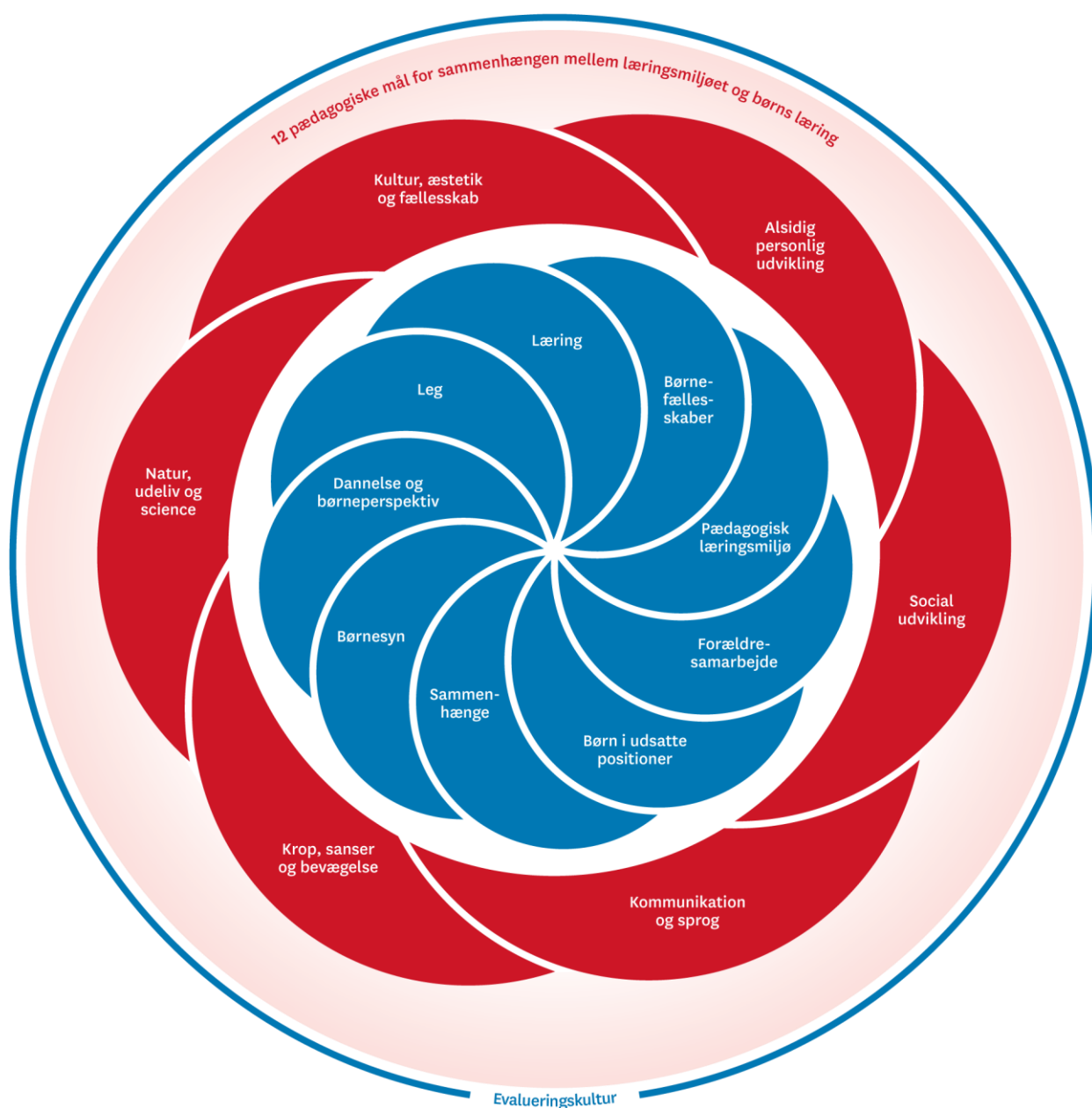

Pædagogisk læreplan for Klynge IBØ-F Kong Gurli - 2019

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Hvem er vi?

Børneinstitutionen Kong Gurli er en daginstitution der som udgangspunkt kan rumme 68 børn i alderen 0 - 6 år - fordelt på 24 vuggestuebørn og 44 børnehavebørn.

Der er i alt 15 fastansatte medarbejdere.

Vores hus er en smuk, gammel villa med have fra 1876. Villaen er på tre etager med ny tilbygning.

Vi tror på at fællesskab og forskellighed er forudsætninger for, at børnene udvikler social og personlig kompetence, der bygger på tolerance og demokratiske spilleregler.

Børn og voksne lærer gennem oplevelse, viden, praksis og refleksion. Derfor er en væsentlig forudsætning, at børnene er aktivt medbestemmende og har indflydelse på tilrettelæggelsen af deres dagligdag.

Kong Gurli fungerer som en *hel institution* med samarbejde på tværs af stuer og etager. Det vil sige, at samarbejdet mellem vuggestuen og børnehaven er i udvikling, og der arbejdes med pædagogiske aktiviteter på tværs af afdelingerne.

Vi ønsker at børnene bliver godt integreret i hele huset. At de bidrager til, at fællesskabsfølelsen udvikles, så det enkelte barn har mulighed for at opleve sig som en vigtig del af gruppen til glæde for den enkelte og for gruppen.

Vi prioriterer tid til, at der kan dannes og udvikles nære venskaber blandt børnene. - Livet bliver meget lettere med en god ven at dele det med.

Her er plads til og respekt for den tid og det rum børnenes leg og eksperimenteren kræver. Og når det ikke lader sig gøre, er det relevant begrundet. Fx at der skal foregå noget andet, som også er vigtigt.

Kong Gurli skal være et rart hus at komme og være i for børn, forældre og medarbejdere. Alle skal føle **sig velkomne hver dag**.

Vi tilstræber at omgangsformen og -tonen mellem alle der færdes i huset, bærer præg af ligeværdighed, åbenhed og respektfuldhed.

Klynge IBØ-F består af ni enheder på 0-10 års området; bestående af Akvariet, Junglebo, Hvepsebo, Rosenvang, Rosahaven, Charlottehaven, Kong Gurli, Lomholt og Vokseværket.

I Klynge IBØ-F har vi fokus på fælles faglig retning, det ses blandt andet i vores netværksgrupper på tværs af enhederne. Her arbejdes med sprog, mad, læreplanen og uddannelse af kommende pædagoger i vores praktik netværk.

Pædagogisk grundlag

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

IBØ-F's Kerneopgaven:

Kerneopgaven er, i samarbejde og partnerskab med forældre og kollegaer, at skabe læringsmiljøer for børnene, der fremmer alle børns trivsel, udvikling, dannelse, læring og deltagelsesmuligheder.

Med særlig fokus på:

- Hvad skal børnene have ud af det?
- Hvad er børnenes deltagelsesmuligheder?
- Voksenpositioner

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Klynge IBØ-F har vi arbejdet målrettet med den fælles faglige retning for måltidet i klyngen. Dette kommer til udtryk i Klynges fælles måltids-pædagogik.

I Klynge IBØ-F skal alle børn i måltidet - over hele dagen:

Have mulighed for og opleve at deltage aktivt både før – under & efter måltidet

- **Før:** At være med til at hente vognen i køkkenet, selv hente hagesmæk og tage den på. Dække bord og rigge til – i børnehaverne præsenterer maden for de andre.
- **Under:** At smøre selv, selv øse op, spise med bestik, indgå i dialog omkring måltidet ved bordet. På bordene skal der derfor være; små kander, bestik, fade, skåle etc. tilstede, så børnene tilbydes, inviteres og opfordres til aktiv deltagelse i eget måltid.

Hagesmækker skal ned langs maven og **ikke** på bordet med tallerken over. På denne måde undgår vi, at børnene fikseres – men derimod tilbydes fri bevægelse ved bordet i måltidet.

- **Efter:** Børnene skal have mulighed for, selv at tage hagesmækken af - og stille sine ting på vognen efter endt måltid. Alt dette sker selvfølgelig med udgangspunkt i barnets alder og NUZO. Børnene skal understøttes i, at få øje på hinanden og opfordres til, at hjælpe hinanden. Vi tilskynder, at alle børn hjælper hinanden. De store er på mange områder rollemodeller for de små på stuen. Den voksne har en stor rolle i at facilitere og understøtte dialogen omkring måltidet.

Mødes af nærværende voksne omkring bordet

- Alle voksne positionerer sig ved bordene – ikke ved madvognen. Dette sker, så børnene oplever, at de voksne er aktivt deltagende og understøttende i måltidet, så det enkelte barn har mulighed for, at udvikles, trives, dannes og lære, samt øve selvhjulpethed. Fordel rollerne imellem jer, så det er tydeligt for og børnene.

- Den enkelte medarbejder er ansvarlig for, at det enkelte barn omkring bordet opfordres og tilbydes deltagelse og understøtter barnets nysgerrighed på at lære – eks. smøre selv, selv øse op, selv hælde fra kande.

Praktisk planlægning omkring måltidet som et læringsmiljø på stuerne – over hele dagen:

Børnene skal have mulighed for aktiv deltagelse:

- At hente vogne i køkkenet
- Dække bord
- I vuggestuerne, at tage hagesmækker af – og på
- Hælde op – små kander på alle borde
- Spise med bestik – på alle borde
- Selv smøre – knive v/alle måltider
- Selv tage mad – skåle og fade på alle borde, der ”serveres” ikke fra vognen af en voksen
- Sprogligt og sansende læringsmiljø omkring måltidet omkring måltidet – snak om maden, råvarerne etc. - visuel læring eks. En kartoffel på madvognen hvis maden indeholder kartoffel
- De voksne spiser med og fremgår som rolle-modeller
- Der hentes ikke alternativt mad i køkkenet under måltidet – vi skaber ikke ”trafikal” stemning, men er nærværende og tilstede igennem hele måltidet.

Hvordan skaber vi den gode stemning i læringsmiljøet omkring måltidet og hvordan sikrer vi, at alle børn føler at de er en del af fællesskabet?:

- Igennem meningsfuld og god samtale under måltidet skal alle børn have mulighed for at komme til orde.
- Før måltidet skaber vi aktiviteter og læringsmiljøer til de ”hurtige” eks. bog, puslespil. Så rammen efter endt måltid bliver tydeliggjort.
- Igennem værtskab fra den voksne ved bordet præsenteres maden for børnene – snak om ingredienser, råvarer etc.
- Børnene bestemmer selv hvad de lægger på tallerkenen, men ikke hvor meget – der skal være til alle. Det er den voksnes ansvar at gøre barnet bevidst om eks. hvor mange frikadeller man kan tage. Børnene skal ikke spise op.
- De voksne er rollemodeller omkring måltidet – og spiser et pædagogisk måltid sammen med børnene. Du skal ikke kræve noget af børnene, som du ikke selv ville gøre – eks. smage på maden.
- Vi fremhæver mad mod – og italesætter når børnene udfordrer sig selv på nye råvarer eller fremmede smage.
- Som voksne opfordrer vi til basale bordskik manere og dannelse omkring måltidet – eks. prøv med bestik, vand i glasset ikke mad, vi ”drikker” ikke suppe men spiser med en ske....
- Vi opfordrer ud fra barnets nærmeste udviklingszone til, at spise med bestik, så det enkelte barn lærer hvad, kniv, gaffel og ske kan bruges til

Rammer og omgivelser

- Bordene dækkes inden måltidet – sammen med børnene. Dette sikrer også, at den voksne er stationær ved bordet når børnene har sat sig.
- Vi spiser i mindre grupper ved flere borde med en voksen ved hvert bord – dog arbejdes der i flere enheder med ”store borde” hvor de ældste børn i vuggestue og børnehave sidder uden voksen, men med en voksen i nærheden ved et af de andre borde.

- Marker tydeligt hvornår måltidet starter – evt. sig remsen ”1 – 2 værsgø”
- Afslutning ”Tak for mad” ”Velbekomme” etc.
- Børnene går ikke til og fra måltidet, vi skaber en læring omkring hvad det vil sige at fordybe sig i noget og blive i fællesskabet fra start til slut.
- Der er forskel på børn og deres nærmeste udviklingszone og ud fra den voksnes kendskab til den enkelte i gruppen vurderes det om der er forskellige behov, forudsætninger og muligheder der skal tages hensyn til.
- De voksne reflekterer hele tiden over, hvordan vi skaber et miljø omkring måltidet, som alle børn kan deltage i.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns læring og trivsel og dermed ikke bare nogle få timer med pædagogiske aktiviteter om formiddagen. Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og rammen for leg og rutinesituationer som bleskift og måltider, vokseninitierede aktiviteter m.v.

Et godt læringsmiljø kræver et godt fællesskab med gode og trygge voksen- og børnerelationer.

Et læringsmiljø kan opstå spontant omkring en regnorm. Med andre ord, er læringsmiljøet ikke et fysisk rum.

Når vi ikke arbejder med børnene i vokseninitierede aktiviteter, er vi altid i øjenhøjde med børnene i de børneinitierede aktiviteter, så vi bedst muligt kan støtte op omkring børnenes forskellige forudsætninger.

Der er mange overgange i løbet af en dag. Fx fra aflevering til børneinitieret leg til vokseninitierede aktiviteter, fra vokseninitierede aktiviteter til spisning, fra spisning til putning/legeplads osv.

Vi har arbejdet meget med anbefalingen fra sidste års tilsyn omkring de voksnes organisering og positioner i overgangene, så vi sikrer at der er mindst én voksen, der er nærværende og i samspil med børnene. Vi har opmærksomhed på de forskellige opgaver i mikroovergangene, så alle voksne ved hvem der gør hvad. Det skaber roligere overgange for børnene.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi vægter den daglige snak med forældrene, samtidig med at vi forsøger at finde tid til at beskrive dagligdagen på KbhBarn i form af fotos og fortællinger. Dette for at forældrene får et indblik i deres barns hverdag samt børnefællesskabet i huset.

Vi holder før-samtaler med de nye vuggestueforældre, trivselssamtaler i løbet af barnets tid i henholdsvis vuggestue og børnehave, overgangssamtaler fra vuggestue til børnehave, samt førskole-samtaler.

Vi inviterer til arrangementer, samt forældremøder

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi har fokus på hvordan børnene kan inkluderes i fællesskaberne via mindre grupper, der kan give barnet mestningsoplevelser i lege og samspil. Vi arbejder aktivt med inklusion og fællesskaber, og har i det sidste år haft meget fokus på legezoner i de forskellige rum. Det har haft stor betydning i forhold til at få alle børn ind i et børnefællesskab. De forskellige legezoner har skabt rum for at kunne inkludere børn i mindre grupper, samt en tydelighed for muligheder for leg i de enkelte zoner.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Vi har hvert år Store-gruppe med de kommende skolebørn fra oktober til og med april. Vi har et tæt samarbejde med de andre børnehaver i klyngen samt skole og fritidshjem i klyngen. Vores arbejde med børnene inspireres af børnehaveklasselærerne fra skolen, samt de andre pædagoger i klyngen på møder omkring overgangen fra børnehave til fritidshjem til skole.

I Store-gruppen bliver der arbejdet med kroppen, følelser, venskaber, børns levevilkår andre steder, tålmodighed, tolerance og lidt med tal og bogstaver, for det skal de nok lære i skolen.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Klyngen benytter vi os af de omkring liggende legepladser, biblioteker, teatre og andre kulturinstitutioner.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har arbejdet meget med at skabe legezoner i de forskellige rum. Vi har arbejdet med det i forhold til at skabe stillezoner, så børnene kan få ro til at fordybe sig, samt at skabe rammer til at mindre børnegrupper kan få bedre mulighed for at blive i legen sammen uden afbrydelser. Det har også givet en større tydelighed for hvilke lege der kan leges hvor, så børnene kan blive inspireret til forskellige lege forskellige steder.

Alsidig personlig udvikling

Vi er opmærksomme på at understøtte børnene i at få erfaringer med at indgå i, byde ind i et fællesskab og mestre en konflikt. Vi understøtter børnenes samspil med hinanden ved at være positivt handleansvarende og guider børnene til at være i samspil med hinanden. Vi arbejder med at dele børnene op i alders- og relationsgrupper, så der fx er plads til at få øje på andre børn udenfor ens stue. Arbejdet i de forskellige grupper tager udgangspunkt i den enkelte børnegruppe, og kan være alt fra kreative processer, sanseforløb, ture ud af huset, rytmikforløb m.m. Vi evaluerer løbende på arbejdet i grupperne og justerer undervejs, så alle børnene profiterer af forløbet. Vi har stor fokus på de daglige hverdagsrutiner, samt mikroovergangene fra det ene til det andet, så alle børn har lige deltagelsesmuligheder i deres liv i Kong Gurli.

Praksiseksempler:

En dreng på 2,4 år har haft svært ved at tage strømper på og har ikke vist interesse for at prøve selv. Han har tit bedt om hjælp til at få strømperne på. De voksne omkring ham har prøvet at motivere ham til at få øjnene op for glæden ved selv at kunne og har givet tid og plads til at kunne hjælpe og motivere ham. Over en periode er drengen nu blevet mere og mere opmærksom på, at øve sig og har fundet en glæde ved selv at kunne tage strømper på. De voksne har vedholdent hjulpet og bakket op, og har givet tid og plads til at støtte og opmuntre barnet. I dag tager han selv strømper på uden hjælp og har derved fået øget sit selv-værd og kommet over det der var svært.

En dreng på 3,2 år har været tilbageholdende og meget observerende i forhold til de andre børn, og har ikke haft det store mod til selv at tage initiativ til at deltage i de andres leg. En fredag er der dans for hele stuen. En gruppe af de andre 3-årige børn laver en dansecirkel, hvor de holder i hånd og danser sammen. En af pigerne inviterer drengen med i cirklen. Han går med og danser længe med de andre børn og fortsætter med at danse alene, da cirklen var opløst. Drengen fandt mod til at deltage og følte sig tryk ved pigens invitation. Han fik en god oplevelse af at være deltagende og vedholdende og kunne være en del af fællesskabet.

Social udvikling

Vi hjælper barnet til at forstå og udtrykke egne behov, og hjælpe med at sætte ord på følelser. Vi giver plads til at barnet kan bevare sin integritet, kende egne grænser og lære sig selv at kende, for bedre at kunne indgå i relation med andre.

Vi sætter børnene sammen i grupper, hvor vi mener de kan udvikle relationer, ud fra alder, interesser eller køn, og arbejder med børnenes opmærksomhed på hinanden ved at synliggøre hvordan man ser ud, når man er glad, ked af det, sur osv.

Vi skaber rum og rammer til fordybelse, leg og samvær med støtte og guidning fra de voksne, som altid er i øjenhøjde med børnene.

Praksiseksempler:

En mindre gruppe børn i alderen 2-2,5 år er gået i kælderen, for at lave en balancebane. Bubbles-elementerne findes frem og den voksne og børnene bygger i fællesskab en bane. I takt med at legen udvikler sig, bliver banen lavet om til et juletræ på børnenes eget initiativ.

Der er plads til fantasi og der er samtidig også plads, tid og ro til at et af børnene, som er lidt tilbageholdende, kan nå at observere legen og senere selv indgå i legen. Den voksne trækker sig lidt og legen bliver et fællesskab på børnenes egne præmisser.

Vi tager få børn fra legepladsen ind på stuen før alle kommer ind. En af pigerne er god til at lege og god til at hjælpe andre og to af drengene har brug for at få styrket det relationelle og det sproglige. Vi tager et spil frem, hvor der skal konstrueres og balanceres med klodser. Pigen viser hvordan klodserne skal være, og inddrager drengene ved at fortælle og vise hvordan man kan gøre. Pigen giver plads til at drengene kan forsøge selv, og de lykkedes med at få bygget. Der er god stemning med grin og der opstår et fællesskab.

Kommunikation og sprog

Vi støtter børnene i at sætte ord og begreber på de oplevelser, de har i dagligdagen, og støtter det enkelte barns evne til at kunne udtrykke sig og sige til og fra og med at sætte ord på egne og andres følelser. At kunne sætte ord på egne oplevelser, følelser og hensigter, og lytte til andres, er værdifuldt i udvikling af empati. Det gør vi både i arbejdet med børnene i mindre grupper, til samlingerne samt midt i hverdagspædagogikken som fx under måltidet, i garderoben og under skiftning/putning.

Vi går forrest og skaber den relation til barnet, som er med til at understøtte udviklingen af barnets sprog. Vi lytter til barnet med forståelse og anerkendelse, så barnet trygt og frit kan udtrykke meninger, følelser og tanker. Vi hjælper barnet i dets undersøgelse af sproget ved at forholde os nysgerrigt med åbne spørgsmål, så vi henvender sig til barnets reflekterende side. Barnet får herved mulighed for selv at definere, hvad handlingen eller udsagnet betyder. Vi hjælper barnet med at sætte ord på omverden og på dets følelsesliv. Det bidrager til erkendelse og en tydeliggørelse af følelser.

Praksiseksempler:

Der er morgensamling i vuggestuen. Der er 12 børn der sidder i grupper ved 3 borde. Børnegrupper deltager aktivt, da pædagogen spørger hvem der er kommet i dag og hvem der ikke er kommet. Da det er mandag, falder snakken på weekenden. Et barn fortæller at han har været i Zoo og har set en giraf. Flere børn fortæller om deres oplevelser i Zoo og hvilke dyr de har set og hvem de har været i Zoo med. De voksne følger børnenes spor, og giver tid og plads til at en samtale om noget kan føre over i noget helt andet og viser dermed at noget ikke er mere vigtigt end andet.

Det er frokost i børnehaven. Ved et bord sidder 5 børn og en voksen. De snakker om maden og den voksne siger, at maden ligner noget en kok har lavet. Et af børnene fortæller, at han gerne vil være kok, når han bliver stor. En anden vil gerne være konsulent. Flere børn spørger ind til en hvad en konsulent er, og pigen svarer, at det er en der hjælper folk. En dreng vil gerne kunne vaske sit hår selv, når han bliver stor, og den voksne svarer at det også er godt at kunne selv. Samtalen under frokosten fortsætter omkring det at blive stor, hvad man gerne vil være og hvad det betyder.

Frokosten giver mulighed for i ro og mag at kunne snakke om alt muligt. Det er en stund hvor en gruppe børn har en voksen for sig selv. Her er mulighed for at følge børnenes interesser og det de er optaget af. Både børn og voksne spiser i de samme grupper, og giver kontinuitet og tryghed.

Krop, sanser og bevægelse

Børnene vasker hænder, tager tøj af og på, hjælper hinanden med tøjet og kravler op og ned i det omfang de magter i forhold til alder og udvikling. Derudover går vi ture, laver sang-, bold og regellege, både ude og inde. Vi er på legeplads, hopper i vandpytter, spiller bold, kravler på legeelementer, borde, bænke og mælkekasser og hvor der ellers er muligheder. Vi laver balancebaner og øver at vente på tur, mod til at turde, hjælpe hinanden. Vi laver sansegrupper hvor børnene mærker forskellige materiale med fødderne fx træflis, mel, sand, ris, og stikker hænderne ind i lukkede kasser og mærker på fx pels, kastanjer, blade, modellervoks osv. Vi tager på ture, med god mulighed for bevægelse. Der arbejdes med grundbevægelserne, og der er fokus på hvad man skal kunne, inden man forlader børnehaven. Vi arbejder med børneyoga, massage og at turde røre ved hinanden.

Praksiseksemples:

En pige på 1,6 år kunne rejse sig, men var ikke begyndt at gå endnu. Vuggestuen har i en periode brugt taktile plader på gulvet, som børnene kunne kravle på, gå på eller ligge og mærke kroppen på. Pigen var fra starten nysgerrig på pladerne, starter med at kravle på pladerne og ender med at rejse sig op, og langsomt øve sig i at gå på pladerne. Efter 2 uger går pigen langt mere sikkert på pladerne, gulvet og udenfor på legepladsen. Hun har været fordybet, været meget nysgerrig og har kunnet bruge det taktile underlag til at støtte sine første skridt.

I efteråret havde vi Rødbedeuge i hele børnehaven. Alle børnene var ugen igennem med til aktiviteter, der alle tog udgangspunkt i rødbeder. Vi brugte alle sanserne ved at trække dem op af jorden, mærke på rødbederne, smage på dem og bruge vores kræfter til at skære dem over. Vi havde fokus på hvordan en rødbede kan smage – rå, kogt og syltet. Nogle børn var meget afvisende i starten af ugen, men endte modigt at smage på rødbederne. Gentagelsen gjorde at modet fik plads. Vi snakkede og observerede alt – fx at hvis man spiser mange, så bliver ens tis rødt. Vi har malet med rødbedevand og lavet rødbedetryk på papir. Vi sluttede af med et festmåltid kun med rødbederetter og alle børn er gennem ugen blevet klogere, haft flere oplevelser med rødbeder og ikke mindst oparbejdet mod til at røre, smage og dufte.

Natur, udeliv og science

Vi tager på ture i skoven og i Fælledparken. Når vi kommer ud hvor der er god plads til bevægelse, oplever vi at børnene viser stor glæde ved andre udfoldelsesmuligheder end de har mulighed for indenfor Kong Gurlis rammer. Vi snakker om årstidernes skiften, er ude i regn og pjasker i vandpytter, og når det endelig sner, er vi ude og bygger snemænd, kaster med sne og mærker det er koldt. Vi bringer naturen ind i Kong Gurli og anvender f.eks. sand, vand, kastanier og blade til collager, kranse m.m.

Vores legeplads er en gammel have med store og fredede træer. Vi har blomster i krukker, som børnene lærer at omgås med nænsomhed. Vi har bær- og blomsterbuske. Derfor har vi også mange insekter og fugle i haven og børnene har rig mulighed for at opleve og undersøge naturen og naturfænomener, når de er i Kong Gurli. Børnene kan lære at naturen kan "så sig selv". Vi har et bed fyldt med vilde blomster i vores baghave som passer sig selv. Her skifter blomsterfloraen fra år til år, og bedet byder hver sommer på mange forskellige blomster. De lærer at mærke naturens forskelligheder. Den kan stikke, brænde, svie, være blød og dufte og man kan "gemme" sig i den.

I Kong Gurli følges naturen i form af et projekt hvert forår, hvor vi forspirer diverse grøntsager på stuerne, som senere plantes ud i de store plantekasser på legepladsen. Grøntsagerne høstes i sensommeren og der produceres marmelade, smøreost med urter m.m., som spises til vores årlige høstfest. Børnene følger madden fra jord til bord.

Praksiseksempler:

Det er blevet efterår, og der er kommet kastanjer på kastanjetræet. Vuggestuen følger træet, der står udenfor vinduerne, hele året og snakker om det der sker med træet igennem årstiderne. Den voksne tager en hel kastanje ned og åbner den sammen med børnene, for at opdage at der ligger en kastanje indeni. Børnene samler kastanjer op fra jorden og mærker at kastanjerne er glatte og at skallerne kan stikke. Vi tager kastanjerne med op på i vuggestuen og pynter dem med glimmer. Vi synger kastanjesangen hvert efterår og pynter vuggestuen med kastanjer.

Børnehaven har plantet og forspiret i løbet af foråret – blandt andet dild, mynte og citronmelisse. Børnene er delt op i plantemakkere og hjælpes ad med at passe deres planter og sørge for, at de bliver vandet lidt hver dag. De passer på planterne også når de bliver plantet ud i haven, og vogter over dem så meget, at en af børnene blev meget vred da en anden kom til at sætte sig oveni en af urterne.

Børnene kan hver dag gå og nippe til urterne og mange af børnene kan ikke lide dild. Men over sommeren har børnene smagt på urterne igen og igen, snuset til dem og mærket på bladene, så duften kommer rigtigt frem. De har brugt mange sanser og opdager undervejs at dild smager godt. Det øger madmodet på en helt anden måde, end hvis det ligger på en tallerken.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vi har mange traditioner som følger året. Fødselsdage, som markeres med et billede af fødselsdagsbarnet på døren, så hele huset har mulighed for at sige tillykke. Vi tager i skoven for at finde nisserne. Holder påske- og julefrokost med fin bordpynt, karrysild og flæskesteg samt børn i fint tøj. Vi inviterer til aftengalla-fest med kæmpe isbar for de store inden de går ud af børnehaven. Vi holder plantedag, sommerfest, høstfest, Luciadag og julefest. Alt er med til at skabe en forståelse for vores kultur, og en samhørighed omkring det nære og det hyggelige. Vi tager i teatret og oplever forskellige former for udtryk. Vi bruger sanglege til at udfordre sproget og kroppen.

Praksiseksempler:

En voksen sidder på en madras med 5 vuggestuebørn omkring sig. På væggen ved madrassen er en ramme med figurer fra de sange de ofte synger. En pige peger på en sang hun gerne vil synge og sådan fortsætter sanglegen til alle har prøvet at vælge sange. Det visuelle giver mulighed for at vælge sange, hvis man ikke helt kan finde ordene. Gamle sange føres videre og nye sange læres. Der bruges fagter for at understøtte sangenes indhold og ind imellem skiftes nogle af sangene ud alt efter årstider og traditioner.

Det er morgen i børnehaven. Nogle få børn er ankommet. En voksen og to børn sidder ved et bord, hvor der er stillet en bakke frem med krukker med planter og spirer og nogle gummidyr rundt om. Børnene har selv været med til at plante og følger nysgerrigt med i hvordan planterne vokser og ser ud. En dreng siger han godt kan lide karse, hvorpå en pige fortæller at en ræv også godt kan lide karse. En dreng mener at en ugle også spiser karse og "flyver uflen" hen til skålen med karse. Vi kommer til at snakke om at ugler ser godt i mørke og at den godt kan lide at spise mus. Den voksne slukker lyset på stuen, og snakken fortsætter omkring hvilke dyr, der ser godt i mørke. En pige siger, at hun også kan se lidt i mørke. Da der kommer flere børn på stuen, bliver de inviteret med rundt om bordet og børnene fortæller de nyankomne om dyrene og mørket.

Den særlige lyssætning skaber læringsmiljøer, giver ro til fordybelse og giver mulighed for magiske øjeblikke.